

ทบวทมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน
(Revision of National Health Assembly Resolution: Thailand ban asbestos measure)

แร่ใยหินทุกชนิดเป็นสารก่อมะเร็ง มีผลต่อสุขภาพทั้งคนงานที่ทำงานสัมผัสแร่ใยหินและประชาชนทั่วไป แม้จะมีมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๓ เรื่อง มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ เห็นชอบให้ดำเนินการตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ แต่ยังไม่สามารถทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน การทบวทมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อให้สังคมไทยยกเลิกการใช้แร่ใยหินในที่สุด ภาครัฐควรมีมาตรการยกเลิกการนำเข้า สร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ส่งเสริมการใช้สารทดแทนที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ เผยแพร่ความรู้ พัฒนาระบบเฝ้าระวังและติดตามกลุ่มเสี่ยง และการวิจัย

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่สิบสอง

ได้พิจารณารายงานเรื่องทบวทมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน*

ตระหนัก ว่าแร่ใยหินทุกชนิดเป็นสารก่อมะเร็ง ที่มีผลต่อสุขภาพไม่เฉพาะต่อคนงานที่ทำงานในสถานประกอบกิจการที่ใช้แร่ใยหินเท่านั้น แต่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วไปอีกด้วย อีกทั้งในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยมีการพัฒนาเทคโนโลยีที่ใช้สารทดแทนที่ปลอดภัย ผลิตผลิตภัณฑ์แทนชนิดที่ใช้แร่ใยหิน โดยมีคุณสมบัติเสมอกันกับผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินไครโซไทล์ โดยภาครัฐมีมาตรการสนับสนุนให้ต้นทุนใกล้เคียงกัน

กังวล ต่อปริมาณการใช้แร่ใยหินไครโซไทล์ในประเทศ ที่ยังคงมีการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง และขึ้นอยู่กับผลิตภัณฑ์หลายประเภท จากข้อมูลปี ๒๕๕๙ ประเทศไทยจัดเป็นประเทศที่มีอัตราการนำเข้าแร่ใยหินสูงอันดับ ๕ ของโลก ขณะที่ ๖๖ ประเทศทั่วโลก ยกเลิกการใช้แร่ใยหินแล้ว

กังวล ว่าแม้จะมีมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ ๓ (สมัชชาสุขภาพ ๓. มติ ๑) เรื่อง มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหิน และคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ เห็นชอบให้ดำเนินการตามมติสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ แต่ยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามมติ ครม. จนสามารถแก้ปัญหาได้ แม้จะมีความพยายามขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

ชื่นชม หน่วยงานและองค์กรภาคีที่ได้ดำเนินการเป็นไปตามมติสมัชชาสุขภาพ ๓. มติ ๑ แล้ว ได้แก่กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานที่ออกประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง ชีตจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย สำหรับแอสเบสตอส ชนิดไครโซไทล์ไม่ให้เกิน ๐.๑ ไฟเบอร์/ลูกบาศก์เซนติเมตร สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคที่ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วย

* เอกสารสมัชชาสุขภาพ ๑๒ / หลัก ๑

ฉลาก พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก และประกาศ คณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็น สินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒) และกระทรวงอุตสาหกรรม ที่ได้ส่งข้อเสนอถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลข หนังสือนที่ ออก ๐๓๐๕/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๖ เรื่อง ผลการดำเนินการตามคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๔ แล้ว

กังวล ว่าแม้กระทรวงอุตสาหกรรม ได้ดำเนินการตามมติสมัชชาสุขภาพ ๓. มติ ๑ โดยการส่งข้อเสนอ ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแล้วนั้น แต่ยังคงการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการเพื่อให้ เกิดผลในทางปฏิบัติ

ชื่นชม การทำงานของเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ร่วมผลักดันให้ มาตรการทำให้สังคมไทยไร้แร่ใยหินเป็นนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ ภาคธุรกิจเอกชนที่มีการใช้สาร ทดแทนแร่ใยหินไครโซไทล์ ภาครัฐที่ให้ความสนับสนุน รวมถึงสื่อมวลชนที่มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

รับทราบ ว่าการจัดการสิ่งที่รื้อถอนที่มีแร่ใยหินต้องจัดการแบบขยะอันตราย และมีวิธีการรื้อถอน สิ่งก่อสร้างที่มีแร่ใยหินได้อย่างปลอดภัยต่อคนงานและสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้มีการนำความรู้ไปใช้ และองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งนำไปเป็นข้อบังคับท้องถิ่นในการรื้อถอน

รับทราบ ข้อห่วงกังวลของหน่วยงานภาคเอกชน เกี่ยวกับความชัดเจนของผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารทดแทน ในประเทศไทย การเข้าถึงของผลิตภัณฑ์ ราคา ความแข็งแรงและความปลอดภัยจากการใช้งาน รวมถึงการ ยกเลิกการใช้แร่ใยหินในผลิตภัณฑ์ดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคด้านเศรษฐกิจและสังคม และข้อ กังวลของกระทรวงอุตสาหกรรมว่าอาจส่งผลกระทบต่อการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ห่วงใย ว่าหากประเทศไทยยังไม่มีมาตรการที่มุ่งไปสู่การเลิกใช้แร่ใยหิน และไม่มีนโยบายและ มาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการกระจายของฝุ่นแร่ใยหินสู่สิ่งแวดล้อม จะเพิ่มโอกาสเสี่ยงต่อการเกิด โรคร้ายแรง ที่ส่งผลให้เกิดความสูญเสียอย่างมหาศาลทั้งทางด้านทรัพยากรบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และ สิ่งแวดล้อม

ตระหนัก ว่าการทำให้สังคมไทยปลอดภัยจากแร่ใยหินควรเป็นการจัดการแบบบูรณาการ ทั้งทางด้าน การรณรงค์สร้างความรู้ ความตระหนัก ส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตและการใช้ผลิตภัณฑ์ปลอดแร่ใยหิน การเฝ้าระวังติดตามกลุ่มเสี่ยง รวมถึงการพัฒนาให้มีกฎหมายที่เข้มงวดและนำไปใช้อย่างจริงจัง เพื่อมุ่งไปสู่ การเลิกใช้แร่ใยหินในที่สุด โดยภาคส่วนที่มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ภาคการศึกษา องค์กรที่ดูแลและบังคับใช้ กฎหมาย องค์กรที่ดูแลระบบหลักประกันสุขภาพ ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม สื่อมวลชน ภาคประชาชน และ ภาคประชาสังคม

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้กระทรวงอุตสาหกรรม และ กระทรวงมหาดไทย เร่งรัดดำเนินการ

๑.๑ ยกเลิกการใช้แร่ใยหินไครโซไทล์เป็นวัตถุดิบในการผลิตภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เนื่องจากมี ผลิตภัณฑ์อื่นทดแทนหรือใช้วัสดุอื่นทดแทนแร่ใยหินไครโซไทล์ได้อย่างเหมาะสมเพียงพอแล้ว ประกอบด้วย

(๑) กระเบื้องแผ่นเรียบ

(๒) กระเบื้องยางปูพื้น

๑.๒ ยกเลิกการใช้แร่ใยหินไครโซไทล์เป็นวัตถุดิบในการผลิตภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๘ ประกอบด้วย

- (๑) ผ้าเบรกและคลัทช์
- (๒) ท่อซีเมนต์ใยหิน
- (๓) กระเบื้องมุงหลังคา

๒. ขอให้กระทรวงพาณิชย์เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางและมาตรการในการยกเลิกการนำเข้าแร่ใยหินและผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบแร่ใยหิน และการสนับสนุนให้มีมาตรการที่ทำให้การใช้วัสดุทดแทนแร่ใยหินมีราคาที่ถูก

๓. ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้มีมาตรการในการกำจัดขยะที่มีแร่ใยหินและกำหนดมาตรการให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบในการกำจัดผลิตภัณฑ์ที่มีแร่ใยหินเป็นส่วนประกอบ

๔. ขอให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพัฒนาแนวทางและมาตรการทางกฎหมาย ในการรื้อถอน ซ่อมแซม ต่อเติมอาคาร ทิ้ง และกำจัดขยะซึ่งมีวัสดุที่มีแร่ใยหิน

๕. ขอให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องผลกระทบของแร่ใยหินและออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นในกระบวนการรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและกำจัดผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน

๖. ขอให้กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลาง ร่วมกับสำนักนายกรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานภาครัฐ ใช้วัสดุและผลิตภัณฑ์ปลอดแร่ใยหิน

๗. ขอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นหน่วยงานหลัก ในการสนับสนุนเครือข่ายแรงงานและภาคประชาชน ในการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและรณรงค์ให้ใช้วัสดุที่ไม่มีแร่ใยหิน ในการก่อสร้าง รื้อถอน ซ่อมแซม และต่อเติมอาคาร

๘. ขอให้กรมประชาสัมพันธ์สนับสนุนกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำและเผยแพร่ข้อมูล แก่นักเรียน นักศึกษา ผู้ประกอบอาชีพ นายจ้าง ลูกจ้าง และประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับอันตรายจากแร่ใยหิน การป้องกันอันตรายที่ครอบคลุมตลอดวงจรของการมี ใช้ รื้อถอน ทำลายวัสดุที่มีแร่ใยหิน รวมทั้งวัสดุทดแทนแร่ใยหิน

๙. ขอให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคกำกับติดตามการแสดงข้อมูล ค่าเตือนอันตรายของแร่ใยหินบนฉลากผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหิน โดยฉลากต้องแสดงให้เห็นได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย ตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก พ.ศ. ๒๕๕๒ เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก และประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ ๒๙ (พ.ศ. ๒๕๕๓) เรื่อง ให้ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนประกอบของแร่ใยหินเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒) อย่างเข้มงวด

๑๐. ขอให้กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมควบคุมโรคเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พัฒนาระบบการวินิจฉัยโรคเหตุแร่ใยหิน เฝ้าระวังและติดตามกลุ่มเสี่ยงโรคเหตุแร่ใยหิน

๑๑. ขอให้กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานประกันสังคมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำระบบลงทะเบียนสถานประกอบกิจการและแรงงานที่ทำงานสัมผัสแร่ใยหิน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการใช้ข้อมูลการตรวจสุขภาพตามปัจจัยเสี่ยงแรงงานที่ทำงานกับแร่ใยหิน ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนงาน หรือออกจากงานไปแล้ว เพื่อการเฝ้าระวังสุขภาพจากเหตุแร่ใยหิน

๑๒. ขอให้กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานประกันสังคม ดำเนินการให้กองทุนเงินทดแทนครอบคลุมในการดูแลค่าใช้จ่ายในการเฝ้าระวัง วินิจฉัย รักษาฟื้นฟู และจ่ายเงินทดแทนแก่แรงงานที่มีประวัติการทำงานสัมผัสแร่ใยหินในอดีตและป่วยเป็นโรคเหตุแร่ใยหินภายหลังออกจากงานหรือเกษียณ รวมทั้งให้ประชาชนรับทราบถึงสิทธิประโยชน์

๑๓. ขอให้กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กำกับติดตาม ประเมินสถานประกอบกิจการให้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงกำหนดมาตรฐานในการบริหาร จัดการ และดำเนินการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย พ.ศ. ๒๕๕๖ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๖ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖) และประกาศกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เรื่อง ขีดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย กำหนดให้ในบรรยากาศของสถานที่ทำงานและสถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตรายในลำดับที่ ๓๒ แอสเบสตอส ชนิดโครโซไทล์ asbestos (Chrysotile form) มีค่าขีดจำกัดความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายตลอดระยะเวลาการทำงานปกติคือ ๐.๑ ไฟเบอร์/ลูกบาศก์เซนติเมตร

๑๔. ขอให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) เป็นหน่วยงานหลักร่วมกับ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนงานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อการใช้แร่ใยหิน กลไกทางเศรษฐศาสตร์และการใช้มาตรการทางกฎหมาย สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งไปสู่การลดและเลิกใช้แร่ใยหิน รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทดแทนที่สามารถหาซื้อได้ง่าย ราคาถูก มีความแข็งแรงและปลอดภัย

๑๕. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าต่อสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ ๑๔